

Scherchen appeared on the podium of the Dresden Philharmonic. After Paul van Kempen had been compelled to resign in 1942, Otto Matzerath, Bernardino Molinari and Carl Schuricht conducted the orchestra's concerts until the autumn of 1944 when the orchestra was disbanded due to the war.

The Dresden Philharmonic lost its home of many years as well as its archives and music library in the destruction of Dresden on February 13th, 1945. However, just one month after the end of World War Two, the Dresden Philharmonic was playing again. In 1947 Heinz Bongartz took over the artistic direction of the orchestra, a position he retained for seventeen years. Thanks to his active reconstruction work and to comprehensive state support the orchestra very quickly rose to new artistic heights.

From 1964 to 1967 Horst Förster and, after him, Kurt Masur -an artist of international reputation- were directors of the orchestra. In 1972 Günther Herbig assumed the role for five years before being succeeded by Herbert Kegel, who was the chief conductor from 1977 to 1985. Since 1986 the head position has been held by Jörg-Peter Weigle, and in 1994 Michel Plasson was appointed as Artistic Director.

Wagner: Wesendonck Lied'leri

1842'de tekrar yerleştiği Dresden'de orkestra yöneticisi ve besteci olarak ilk başarılarını kazanan Wagner, tutucu çevresinden bunalarak aşırı eğilimli bir derneğe katılmış, ancak 1849'daki ayaklanma sonucu kaçarak tutuklanmaktan kurtulmuştu. Birkaç kent dolaştıktan sonra -1836'da evlenmiş olduğu tiyatro artisti- eşi Minna Planer ile Zürich'e yerleşti, önemli makalelerini yazdı. Parasızlık nedeniyle Paris'te bir operasını kabul ettirmek için uğraştı; bunda başarı kazanamadı ama Jessie Lausset adlı kadınla ilişkisinden dolayı neredeyse eşinden ayrılacaktı. Sonunda onu affeden karısına geri döndü. Bu arada, 1852'de tanıştığı ve onu paraca destekleyen Otto Wesendonck adlı Düsseldorf'lu bir ipek tüccarının 1857

Nisanında davetini kabul ederek az bir ücret karşılığında, kent dışında yapımı halen süren büyük villanın bahçesindeki bir köşke taşındı.

44 yaşındaki Wagner Mayıs ayında "Parsifal"ın ilk taslaklarını yapmış, Ağustosta Siegfried'in ilk perdesini tamamlamış, 1 Ekimde de Tristan ve Isolde'ye başlamıştı. 18 Eylül günü tüccarın eşi Mathilde'ye Tristan ve Isolde'nin bitirdiği metnini götürdü. Sonradan şu satırları yazacaktı: "O gün, o saat yeniden doğdum... Harika bir kadın!". Bunu izleyen aylar Wagner'in belki de en mutlu dönemi olacaktı. 30 Kasım 1857'de de Otto Wesendonck'un 29 yaşındaki eşi Mathilde Wesendonck'un (1828-1902) beş şiirinden ilk olarak "Der Engel (Melek)", 5 Aralıkta "Träume (Düşler)", 17 Aralıkta "Schmerzen" (Acılar), 22 Şubat 1858'de "Stehe still" (Artık Dur) ve 1 Mayıs 1858'de de "Im Treibhaus"u (Serada) besteledi. 1858'de Wagner -bu arada sevgilisi de olan- Mathilde'ye "En soylu anlamda bir şair oldun!" diye yazmıştı ama, daha sonra onun yeteneği üzerinde ileri-geri konuşacaktı. Halbuki Träume adlı şiiri besteledikten sonra orkestra düzenlemesini de yapmış ve 23 Aralık 1857 günü Mathilde'ye doğum günü armağanı olarak, 28 müzikçiyle onun penceresinin altında seslendirmişti. Mathilde ile arasındaki ilişki nedeniyle, kendinden dört yaş büyük eşi Minna ile arası bozulan Wagner 1858'de Paris'e gitti. Aynı yılın Nisan ayında Minna, Wagner'in Mathilde'ye yazdığı bir mektubu yakaladı ve bunu bir suç unsuru olarak da kullandı. İki kadının arasının giderek açılması yüzünden sonunda Wagner, Asyl (Sığınak) adını verdiği köşkten 1858 Ağustosunda ayrılmak zorunda kaldı. Minna'dan da boşanmaya karar verdi, ama bunu yine de yapmadı. Bu yasak aşk beş şarkıdan başka, 1853'de piyano için bestelediği Mi bemol majör Album Sonata ve 1856'da tamamlanan Die Walküre operası prelüdünün Mathilde'ye ithaf edilmesine yol açacak; Tristan ve Isolde operasını da etkileyecekti. Mathilde Wesendonck'un diğer yazıları (şiirleri, kısa öyküleri ve oyunları) ise kendi yakın çevresi dışında başka kimseyi ilgilendirmeyecekti. Kendini Tristan

yerine koyan ve sevgilisi Mathilde'yi operanın kadın kahramanı Sieglinde ile özdeşleştiren Wagner, "Träume" adlı Lied'i ikinci perdedeki aşk düetinde değerlendirdi; "Im Treibhaus"u da üçüncü perde prelüdünde işledi. Besteci sonradan bu iki Lied'i Tristan ve Isolde'nin ön etüdüleri olarak niteleyecekti.

Bu beş Mathilde Wesendonck Lied'inin orkestra düzenlemesini de Wagner'in öğrencisi, orkestra şefi Felix Motl yaptı. O çağın karakteristik Wagner tınıları gözetilerek yapılan bu düzenlemelerden sonra, 1976'da yine bir Alman besteci, Hans Werner Henze bu kez Lied'lere tahta üfleme çalgılar, korno, arp ve yaylı çalgılardan oluşan orkestra için yeni bir eşlik yazdı. (Süre 24')

I. Melek

Çocukluk günlerimde
Derlerdi ki, melekler
Göklerin rahatını bırakıp ta
Güneşli yeryüzünü yeğlermiş.

Nerde bir kalp sızlansa,
Acısını dünyadan gizlese,
Nerde sessizce kanasa,
Gözyaşı seline kapılsa,

Gebet Yakardığı duasıyla
Yalnızca kurtuluş dilense,
Bir melek inermiş yeryüzüne
Onu nazikçe gökyüzüne yükseltmeğe.

Evet, bana da bir melek indi
Ve parlak kanatlarıyla
Ruhumu tüm acılardan uzak
Gökyüzüne götürmekte!

I. Der Engel

In der Kindheit frühen Tagen
Hört ich oft von Engeln sagen,
Die des Himmels hehre Wonne
Tauschen mit der Erden-sonne,

Dass, wo bang ein Herz in Sorgen
Schmachtet von der Welt verborgen,
Dass, wo still es will verbluten,
Und vergehn in Tränenfluten,

Dass, wo brünstig sein Gebet
Einzig um Erlösung fleht,
Da der Engel niederschwebt,
Und es sanft gen Himmel hebt.

Ja, es stieg auch mir ein Engel nieder,
Und auf leuchtendem Gefieder
Führt er, ferne jedem Schmerz,
Meinen Geist nun himmelwärts!